

T ó l d a l é k

A' Magyar. Kurirnak Augustus 29-ik napján költ
18 ik Darabjához.

Magyar Ország.

Ugotsa Vármegyében Junius 24-ik napján 1800.

A' mi igen jó és Kegyes Fő Ispányi Adminisztratorunk, Méltóságos Királyi-Udvari Tanácsos, és a' Fels. Cs. Kir. udvari Kamarának Referendarius *Somsei András* Ur Ő Nagysága, e' most folyó hólnapnak 16-dik napján Tiszti Szék építést tartván, illyetén gyökeres beszédet mondott a' felgyülekezett Uraság előtt.

Tekintetes Nemes Rendek!

Mindhogy ezen T. N. University Magistralisj
sának meg újítása 1790-dik elztendőtől fogva a'
Tekint. Nemes Rendek előtt-is tudva lévő akadályok miatt, sem a' nagy, és ditséretes emlékeztű Gróf Teleki József Urnak Ő Excellentiájának néhai Fő Ispánsága alatt, sem azon harmadfél elztendőtől fogva, hogy énnékem Ő Felsege Kegyelmeből, a' Tekint. Nemes Vármegyét, mint Adminisztrator, igazgatni szerentsem van, meg nem történhetett: már most bővebb személyes esméretségemre nézve is el-háríttatván az említett akadályok, az innént mondott, 's ezen egészlen elkészült jeles épületben tartandó Restauratióra e' mai napot rendeltem; melly törvényes foglalatosságoknak végbe vitelére, hogy a' T. N. Rendeket olly szép, és nagy számban egybe gyűlve láthatom, 's tisztelhetem, különösen, és szívemből örvendek.

Tudjuk mindnyájan (és méltó, 's-tiszta örömmel örvendünk is rajta) hogy azon drága, és megbetsülhetetlen érdemű törvényes szabadságainknak, mellyek régi édes El.ink:öl reánk maradtak, egyik jeles része az is: hogy Nemes megyéjinknek kebeleiben, Tisztviselőket, kik (tudni

illik) köz-dolgainkat igazgassák, kinek kinek az igazságot, törvényeinknek értelmek, 's-út-mutatók szerént ki-izolgáltassák, és a' belső tsendeségre, rend-tartásra, 's köz bátorságunkra vigyázzanak; — hogy, mondom, megyénkben az ilylyetén Tifzt-viselöket mi magunk, magunk közül, önként, szabad akaratumk, 's-tetfzésünk szerént válasszhatfluk, nevezhesflük.

Mink-is azért e' mai napon öfzve gyüillésünknek fő-czellyához képeft, ezen régi öseinkről reánk maradt, 's-mind ez ideig szerentsésen meg is tartatott törvényes szabadságunkal élni, 's-e' szerént némelly üressen lévő hivatalyainkat ki-pótolni, a' jobb pedig izokas szerént meg-újítani akarván, reménylem, és tellyes bizodalommal meg-is várom, — hogy a' kérdésben lévő hivataloknak ebbéli meg-újítása, 's az azoknak felvételére ki nevezendö Tifztviselöknek válasszása, olly móddal fog végbe vitetödni, — melly mind törvényeinknek utasító értelmével meg-egyezzen, mind pedig Nemzeti characterünkhöz, és egy igaz Magyarinak tulajdon nemes, 's-ugyan azért minden alatsynyságot lelkéböl útálló tífzta, és egyenes szivéhez illendö légyen — Távúl maradjon azért minnyájunktól minden részre hajlás; — távol maradjanak töllünk egy illy nagy, és szent dolognak gyakorlásában minden *különös*, és nem egyedül a' köz-jóra néző, hanem kinek kinek a' maga saját hasznát, vagy más egyéb *véilt* nyereségét keresö, ugyan azért nem tsak egy igaz, és hiv *haza*fihoz, 's-akármelly *betsületes emberhez* illeten, — de külömben is, mindenkor tilalmas, rofz, és kárhozatos tekintetek, és meg fontolván lelkünk igaz ismerete szerént, *mit tselénszünk*, mindnyájan, és *egyedül arra* nézzünk, egéiz szorgalommal *arra* vigyázzunk, hogy a' válasszásunktól függö Tifzti-Hivatalok, se *ollyanok*.

nak ne adattassanak, a' kik azokra a' most mon-
dott különös végekhez hasonló szándekból vá-
gyódnak, 's-talán előre' ki keresett tilalmas uta-
kon is szert tenni igyekeznek; *se olyanoknak* ne
adattassanak, a' kik azoknak illendő el-viselésé-
re vagy egy, vagy más okból alkalmatlanok; —
hanem olly derék, tehetős, alkalmas, és mind
bizodalomra, mind tiszteletre méltó férfiak vála-
zattassanak, a' kik azokat mind tudományokra 's-
gyűjtött tapasztalásokra, mind pedig, és különö-
sön erköltsi tulajdonságaikra, 's-jó, fedhetetlen,
és példás életekre, egyenes jámborságokra néz-
ve; egy szóval *minden tekintetben* igazán, 's va-
losággal meg érdemlik.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' nagyobb, és előbb kelő hivatalokra *egye-
dül az olyanok alkalmasok*, következésképpen,
minden mások előtt *azokat illetik*, 's kell is vála-
zattanunk, a' kik már több időtől fogva szolgál-
ván, a' köz-dolgoknak folytatását *annak rendi
szerént*, meg tanúlták, hol'zas *tapasztalásból* értik,
és másoknál *jobban tudják*. — De különben is
mind természeti ajándékaikra, mind más egyéb
tudományaikra nézve, az e', vagy ama' tisztség-
nek viselésére, szükségképpen meg kívántató tu-
lajdonságokkal, 's-tehetségekkel birnak; — és
mások is több ideig *szolgálván*, 's-*engedelmesked-
vén* mások alatt, *már most*, raj'ok lévén a' *sor*,
(amaz isméretes bölts mondás szerént) másokat
igazgatni, 's az alattok valóknak parantsolni tud-
nak.

A' kisebb hivatalokat a' mi illeti, ne felej-
tsük el azt, hogy jobb reménységű ifjainkat a'
tiszt-viselésre annak idejében tanitanunk, nevel-
nünk, és szoktatnunk kell; — hogy akképpen a'
mi korunkra jutván majd ökis, *azok lehessenek* a'
magok idejekben, a' *mik mi vagyunk most a' mi-*

jeinkben, és hogy a' miket mink a' mi édes Atya-
inktól hajdan örökségben nyertünk, majd mi ről-
lünk hasonló képpen ő reájok jutván, és mi mind
Felséges Fejedelmünkhöz tartozó (már ő velek is
köz) hűségünket, mind edes Hazánkhoz visel-
tető buzgó Izeretetünket ő reájok mind kedves
maradványainkra hagyván, ők is azokat, ugyanak-
képpen a' magok gyermekeikben *örökösíthessék* ;
's egyéb ősi javainkat 's szabadságaikkal egye-
temben az utannok következőeknek egész ép-
ségben által adhatták.

Az én hivatalom pedig azt a' kötelességet
hozza magával, hogy én a' kérdésben forgó t. liz-
tűtőket *Celujéz Centralni főrészty Library Glujeg* a'
ki választatásra, hogy azok között a' T. N. Ren-
dek (a' magok részekről) kivánt tettések sze-
rént, és *bátran* választhatlanak; az az, *olyanokat*,
a' kikre Nemes Megyénk köz-dolgainak igazgató
folytatását *méltán*, 's-egész *bátorsággal* bizhas-
sák. —

Én az ebbéli kötelességemnek, egyet értvén
előre több értelmes, és egyfzersmind igaz, egye-
nes szívű férfiakkal, és azon kívül e' végre (a'
bé vett jó szokás szerént) különös tanátskozási
is tartván, már eleget tettem.

Most a' T. N. Rendeken léfzen a' sor, ebbé-
li nagy, és szent kötelességekben a' magok részek-
ről hasonló képpen el jarni, és ahoz képpeli az
említett mód szerént töltem candidált Urak köz-
zül mindenik hivatalra külön külön *azokat* vá-
lasztani, a' *kiket* arra a' magok itéletek, 's-lelki
isméretek szerént (mint *bóts*, *igaz*, *keresztény*,
és a' *mindenek' szívet látó*, *senkitől meg nem tsa-
lattatható* halhatatlan *Istiennek* valaha *tselekedet-
tyeikről bizonyosan* Izámot adandó Birak, leg

alkalmatosabbaknak, és minden-tétovázás nélkül tsupa belső meggyőzések után, leg-méltobbaknak fognak találni!

Egyedül azt kérem ki a' T. N. Rendektől, és méltán meg is várom mindnyájoktól öfzveségesen, 's minden itt most jelen lévöktől különösen, hogy a' válaftás (minden hivatalra, és annak viselésére ki-nevezendő személyre nézve) a' dolognak fontos mivóltához, 's-mind az egész Nemes Megyének ditsöflégéhez, mind a' magoknak azzal egybe kaptolt *betsületek illendő, és tartozó tizftelléggel, tsendes és békességes móddal, minden árma tizvódás, személybeli megterítés, és illetlenség nélkül vitellek végbe.*

A' Tiztkek Nevel.

Első V. Ispány T. Alsó-Draskóczi Morvai József Ur.

All V. Ispány Magos Ligethi Hagara Pál Ur.

Fő-No'árius Csebi Pogány János Ur.

All Jegyző Gabányi Imre Ur.

Betsületből való V. Notariusok: B. Sztojka Imre, Dózsa János, és Fogarasi Benjámín Urak.

Perceptor: Hankus János Ur.

Exactor: Herliching György Ur.

Fő Szolga-Birák: Morvay Gábor és Bessenyei Lajos Urak.

V. Szolga Birák: Ujhelyi Aloysius, Fogarasi Miklós, és Ujhelyi Károly Urak. Ez az utolsó egyfzersmind utak Inspectorá is.

Első Fiscalis: Kalos Dienes Ur.

Vice Fiscalis: Dancs József Ur.

Registrator: Dobsa István Ur.

Ord. Esküttek: Draskóczi Károly, Ujhelyi Norbert, Szabó András, és Enyedi György Urak.

Cancellisták: Egri Pál és Kratsánfzky János.

Castellanus Kratsánfzki Márton.

Orvosok: Grenyó Mátyás és Töltési József.

Commissariusok: Szentzi József és Nagy János.

* * *

Bács Vármegyében, Augustus 4-ik napján 1800.
 A' közelebb el múlt Juliusnak két utólló, és Augustus 1 ső napjain tartatott Méltos. Báró Krajovi *Kray Pál* Fő hadi Tárnokmester Ő Excellentiájának ezen Megyénkben fekvő *Topolya* nevű helység birtokába való statutiója, az az, törvényes bé ikta:ása; mellynek több jeles környülállasi közül im' ezeket kívánnjuk az olvasó Magy. Publicumunk Közé. Central University Library Cluj

1) Minthogy a' Melt. Donatarius Ur a' Cs. és Kir. Armadiának fő kormányozásában való foglalatoskodása miatt, személye szerént meg nem jelenhetett, Mélt. Gróf *Buzini Keglevich Károly* valóságos Kir. Komornyik Ő Nagysága viselte Ő Excellentiájának a' képét, a' ki is azért rendelte Julius 30 ik napját azon Statutionak végbevitelére, mivel ezfendövet ennekelőtte ezen a' napon vette vissza a' Melt. Donatarius Ur *Mantua* várát, melly által egész O afz Ország el foglalatására utat nyitott a' Cs. K. armadiának.

2) Ezen Statutionak végbe vitelére, mint *homo regius*, Tek. Bács Vármegyének mostani Substitutus Vice-Iszpannyá, Tek. N. Borsodi *Latinovich Thadé* Ur, a' Káptalan részéről pedig, Fő Tifztelendő *Klobusiczky Péter*, a' Kalocsai Érseki Megyének Kanonokja és Custosa, rendeltettek ki.

3) A' Statutiót meg előzőtt énekes sz. misét, ékes muzsika szerizámok szóllása mellett, a' most nevezett Kánonok Ur, három Vice Eszperestnek,

és több egyházi személyeknek szolgálatjok mellett, mondotta el.

4) Számtalan köz, Uri, nemes és Méltóságos Renden lévőknek jelenlétekben olvastatván fel a' Fels. Királyi Donationalis levél, midőn a' Melt. Donatarius Úrnak, sok Hazája, 's Fels. Fejedelme eránt mutatott érdemei 's vitézi tettei elő számláltattak volna, olly kedves érzékenységet gerjesztettek azok a' jelenvölt halgatóknak sziveikben, hogy a' fok örvendetes *Vivat* kiáltások, 's az ezekkel öfzve kaptasolt külömbféle muzsika szerfzámok pengése, és mozsár ágyúk harsogása egészlen meg töltötték a' levegő eget.

5) Egy tiszteffélesen épitetett, 's szépen ki padoltatott *Szállában*, avagy ebédlő palotában 300. személyre teritetett asztal, a' melly mellé le ült, külömbkülömbféle rendű vendégek, mindenféle bővféges eledellel, és italokkal tractáltattak, és senki semmi fogyatkozást nem szenvedett a' szolgálatban. Az ebéd közben az egész Fels. Auszriai Házért, a' Cs. K. ármadiának szerentsejéért, hadi vezérjeinknek közönségeffen, 's különösen a' Donatarius Ur Ö Excellentiajának egészségéért fok tellyes poharak ki üresítették. Az ebédnek végződése után tánczra keredtek a' jelenvölt vendégek, és tsak nem virattig múltatták magokat.

6) Az alsóbb rendű vendégeknek számokra imitt amott különös asztalok voltak meg terítve, a' mellyeken sem az eledeleknek, sem a' jóféle italoknak semmi szüke nem völt. — E' mellett egy egész sült ökör hordoztatott muzsika szó mellett a' helység útzáin, a' mellynek húfából kiki annyit szelt magának, a' mennyit meg ehetett, 's annyit ivott a' tsapra vett hordó borokból, a' meny-

nyit meg ihatott. Az ezeken kapkodóknak viglarmájok is nagyon nevelte a' vendégeinek viglágat.

7) Ezen vigaffágnak tellyesítésére, a' Melt. Donatarius Urnak tulajdon izemélye izerént való jelenléténel egyébb nem kivántatott. De e' meg nem eshetven másképen, igyekezett a' Melt. Plenipotentiaris Ur, a' jelen évö vendégeknak kivanságát tellyesíteni, 's a' végre, a' bé következett este egy szép pyramilt emeltetett fel, a' melylyet fok égo és világosító lámpákkal környül vétetven, annak közepére a' Meltos. Donatarius U. Ö Excellentiájának potréját, avagy irott, 's BCU Clajtt Centrali Univerzityelybeny Cduj köröskörül borostyán kofzorúval, alól pedig Ö Excellentiájának virtusait magában foglaló, és e' folyó eisztendő izámat jelentő izép versekkel ékesítette fel, melynek szemleléfere a' magokat tánczolásal múlató, 's több úri vendégek ki tódúlván, mindnyájan örömmel izemlétték, vivat kiáltásokkal tuztelték, 's izivek tellyességéböl ohajtótták, hogy nem fokára magok közt izemélyesen is lathassák, közönthessék, 's illendöképen tisztellék Ö Excellentiáját.